

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Igor Bergler
MINCIUNA LUI MICHELANGELO
Catedrala în flăcări

Copyright © Copyright © 2021 by Igor Bergler

All rights reserved.

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04655-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

IGOR BERGLER

MIKELANDELOVA
LAŽ

KATEDRALA U PLAMENU

ROMAN U PET DELOVA

Prevela Svetlana Nikolić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

... Remusu Kruduu i Katalinu Kruduu za prvih 45 godina

... i Vojku Simedrei za 30

Svi događaji u ovoj knjizi su istiniti i ispričani baš onako kako su se odigrali. Ispričana priča je stvarna i potkovaná dokazima, izuzev pojedinih likova i događaja kako bi tok radnje bio dosledan iz ugla različitih narativnih tehnika zarad konciznosti i koherentnosti teksta. Većina tih imaginarnih likova prilagođena je stvarnim ljudima i događajima tako da imaju svoju fiktivnu istinu. Pojedina imena su izmenjena iz obzira prema protagonistima i zbog sigurnosti njihovih porodica.

Ono što je izgubljeno možda bi nas moglo izbaviti od onoga što već imamo.

Pred mitom, istorija uvek gubi!

Ut fertur, ut pie creditur

(Tako nam je rečeno i mi pobožno verujemo)

Nema tajni koje vreme neće otkriti!

Rasin

Zdravi ljudi ne moraju čitati. To im kvari um.

Prepodobni Antonije Veliki

Isus je plakao, ali se nikada nije smejao, jer je smeh početak uništenja duše.

Jefrem Sirin

U vreme kada je Biblija napisana, pa uređena, pa prepisana, potom opet prepisana, pa opet preuređena, pa prevedena sa neživih jezika, pa ponovo prevedena, pa ponovo uređena, pa prepisana, pa data kraljevima da odaberu omiljene delove, pa opet prepisana, pa ponovo prepisana, pa ponovo prevedena, pa data papi na odobrenje, pa prepisana, pa ponovo uređena, pa iznova i iznova i iznova i iznova prepisivana ponovo... sve zasnovano na pričama koje su ispričane usmeno u periodu od 30 do 90 godina nakon što su se dogodile... ljudima koji nisu znali da pišu...

Dejvid Kros

PROLOG

*Drugi sprat treće palate Švajcarske garde, nadomak kapije Svete Ane
Vatikan, 4. maj 1998, oko 21.30*

„Kakvu senku si to videla?“, upita muškarac čiji je glas pun razumevanja do tada polako poprimao ton podsmeha.

„Nije bila senka, već čovek odeven u crno“, odgovori žena.

„Kakav čovek? Kako izgleda taj čovek koji preskače po dvanaest stepenika u jednom koraku i nestaje kao himera leteći ka liftu? Ko je to?“

Žena obori pogled ka zemlji kako bi izbegla prodorni pogled sagovornika i slegnu ramenima.

„Ne znam“, odgovori tiho. „Nisam mu videla lice.“

Muškarac naglo ustade. Stolica je zaškripala po tvrdom mozaiku kuhinje i stvarala nesnosnu buku. Žena instinktivno pokri uši. Oseti snažan stisak muške ruke na bradi, koji ju je primorao da pogleda u njegove oči pune ružičastih kapilara. Tako nagnut nad nju, ličio je na samog đavola.

„U stanu preko puta su tri leša.“

Njegov glas odjednom poprimi autoritativan ton.

„Mlađi vodnik je ubio komandanta. Nakon toga i komandantovu ženu koja se vratila u stan nakon što je sišla da suprugu otvori vrata. Zato si i zatekla otvorena vrata. Ubrzo je shvatio šta je učinio. Očajan, stavio je cev pištolja sebi u usta i ubio se. To je jedino prihvatljivo objašnjenje. Ne postoji nijedan čovek obučen u crno. Niko ga nije video. Čak ni ti! Nikakva senka. Je l' jasno?“, pitao je dok joj je istovremeno rukom stiskao bradu toliko jako da ženi zasuziše oči od bola.

Konačno joj je pustio bradu i seo ponovo na stolicu nastavljajući blagim tonom: „Slušaj, draga moja sestro! Ako je neka senka uradila ovo, onda bi se ta ista imaginarna senka mogla vratiti u svakom trenutku da eliminiše sve sve-doke i dovrši posao. Razumeš li o čemu govorim?“

Žena klimnu glavom.

„Da, gospodine, razumem.“

Igor Bergler

„Odlično!“, odgovori kardinal Turani, veliki kancelar Papskog univerziteta Svetog krsta, institucije Opus Dei. „Vrlo dobro, sestro! Ispričaj mi od početka. Ovaj put pravilno, onako kako sam te naučio!“

Istog dana

Dvanaest sati ranije

„Šta je ovo, dođavola?“, upita Alojz Esterman.

„Ovo? Na šta tačno mislite?“

„Na ovu pukotinu, Sedriče. Pukotina na oltaru Klementinine kapele? Nije u redu!“

„Verovatno je zbog iskopavanja koja se ponovo rade. Očekuju da će naći nešto pod navodnim grobom Svetog Petra.“

„Navodnim?“, upita komandant. „Kako misliš navodnim?“

Sedrik Torne, mlađi vodnik Švajcarske garde, nije delio kruta katolička uverenja svog pretpostavljenog. Štaviše, nije mogao da ga podnese. Znao je da će uskoro biti doneta odluka o tome ko će biti trajno postavljen na položaj koji je Esterman privremeno zauzimao više od pola godine nakon penzionisanja prethodnog komandanta Buhsa. Nadao se da to neće biti Esterman. Nije znao da će dva sata kasnije papa unaprediti Estermana u čin potpukovnika i postaviti ga za komandanta Švajcarske garde sa punim dužnostima. Kao što nije znao da će istog dana Vatikan povući odluku da mu dodeli medalju Benemerenti, na koju je Torne toliko dugo čekao.

„Za mnom“, reče zapovedničkim tonom komandant.

Obišli su zid koji se graniči sa kapelom, sišli niz improvizovane stepenice, prošli kroz odaju i nastavili spuštajući se niz stepenice koje su vodile do najzagonetnijeg mesta u Vatikanu – groba Svetog Petra koji se nalazi u savršenoj vertikalni, uzdižući se od grobnice do neba i prolazeći kroz Klementininu kapelu, Berninijev baldahin i Mikelandelovu kupolu.

Da je imao oči na potiljku, Estermanu ne bi promakao podrugljiv pogled kaplara po čijem je mišljenju njegov šef karijeru gradio na prevari.

Trinaestog maja 1981. desio se atentat na papu Jovana Pavla Drugog. Esterman, koji je položio zakletvu dve nedelje ranije, nalazio se na trideset metara od svetog oca u trenutku kada su se četiri metka iz pištolja Mehmeta Ali Agdže zarila u telo pape. Esterman je pojurio do papomobila i zakačio se za vozilo. Ozbiljnog lica, igrao je ulogu telohranitelja, spreman da žrtvuje sopstveni život pred najezdom metaka. Ova fotografija na kojoj čuvar pravi štit sopstvenim telom i visi sa papomobila obišla je ceo svet i donela slavu Alojzu Estermanu.

Ali informisani ljudi poput Sedrika Tornea znali su da je ovo bio užasan oportunistički gest i to u trenutku kada je atentator odmah uhvaćen, a vozilo izvan ikakve opasnosti jurilo ka bolnici.

Krenuli su niz stepenice, ali je u jednom trenutku Alojz zastao i mahnuo.

„Nisi ništa čuo?“, upita.

„Čini se da su radnici“, odgovori je Sedrik.

„Videćemo“, reče komandant vadeći pištolj iz korica.

Kaplar učini isto. Sa oružjem u rukama, veoma pažljivo je silazio ka mestu odakle su dopirali zvuci. Kada se senka komandanta ocrkala na zidu, sa dna stepenica začu se jasna buka. Kao da je neko potrčao pa se sapleo, ustao i pobegao. Komandant i kaplar uđoše u donju odaju.

„Postoji još jedan izlaz“, reče mlađi vodnik. „Napravljen je posebno za radnike da ne hodaju po površini. Treba preći celu Nekropolu. Nema smisla da idemo za njim. Verovatno je već daleko.“

Na licu komandanta lako se moglo uočiti razočaranje. Načini nekoliko koraka niz hodnik, ali brzo odustade. Kada se vratio, ugledao je kaplara kako sa poda podiže hartiju koja je delovala izuzetno staro.

„Begunac ga je verovatno ispustio“, reče Torne mašući hartijom u ruci.

Komandant je prišao sa iznenađenim izrazom lica. U međuvremenu, mlađi vodnik otvori dokument i počeo da čita. Esterman mu se pridružio. Nekoliko minuta kasnije posmatrali su ispisani tekst, stojeći rame uz rame. Kada su završili čitanje prvog dela, mlađi vodnik ostade zaprepašćen, a komandant oseti kako mu se obrazi žare. Obuzet vrtoglavicom i mučninom, naslonio se na zid i seo na prvi stepenik.

PRVI DEO

Ubiti nekoga u ime Boga nije zločin, nego molitva!

Jovan Zlatousti

Čisto telo i čista odeća prvi su znaci prljavog uma.

Sveta Paula Rimski

Nije li Bog rekao da nam je svaka vlas na glavi izbrojana? Zabranjujem proređivanje, čupanje ili kovrdžanje kose, jer su protiv Božje volje, koji zna tačno koliko vlasi imamo.

Kliment Aleksandrijski

GLAVA 1

Italija, avgust 2012.

„Hoću da vidim! Hoću i ja da vidim“, reče devojčica poskakujući od glave do pete poput loptice izrađene od savršenog kaučuka.

Bez obzira na to koliko se propinjala poskakujući u tom ritmičnom pokretu, nije uspela da se izdigne iznad glava ljudi koji su čekali rođake ili prijatelje na izlaznom delu Aerodroma Orio al Serio u Bergamu.

„Čincija, Čincija“, reče muškarac smešeći se i pretvarajući se da uzdiše u isto vreme. „Ti si kao lopta sa nogama, a lopte nemaju noge!“

Devojčica prestade da skakuće i nekoliko trenutaka je ozbiljno gledala oca. Kobno stisnuvši oči, pobunila se najpre plačnim glasom, a onda je, videvši da se takva reakcija nije dopala njenom ocu, brzo promenila ton u veseli:

„Jesam mala, ali hoću i ja da vidim bogatog čiku! Plva, plva, hoću da budem plva!“

Otac se ponovo osmehnu, uhvati je ispod pazuha i u jednom pokretu podiže na svoja ramena. Zadovoljna poput mačke koja sedi na najvišem mestu u sobi, devojčica je uhvatila oca za kosu i, dok se poigravala njegovim uvojcima, pažljivo je gledala ka pokretnim vratima kroz koja su pristizali prvi putnici.

„Ko je on? Je l' onaj sa žutom tovbom? Gle kakva tovba!“, reče kikoćući se.

Gomila ljudi koji su se tiskali ispred njih zaklanjala je pogled i njenom ocu. Prolazeći sa leve strane, jedan visok muškarac okrznu devojčicu po levoj nozi i istrgnu joj papir na kome je velikom slovima, između kojih su nasumično bez ikakvog reda bile iscrtane pruge različitih boja, bilo ispisano ime ČARLS BEJKER.

„Drži iznad glave!“

Devojčica uze papir i entuzijastično ga podiže iznad glave dok se gegala na očevim ramenima.

Nakon što se umorila od pitanja da li je to gospodin sa kišobranom ili onaj sa šeširom, ili možda sa ružičastom mrežicom, ili onaj sa nogama nilskog konja obučen u tirolske pantalone, postalo joj je dosadno i zatraži od oca da je spusti.

Igor Bergler

Nekoliko minuta kasnije, nakon što se gužva proredila i gomila putnika nestala ka izlaznim vratima aerodroma, pojavio se i profesor Čarls Bejker. Osmehujući se, tražio je nešto pogledom. Šta tačno, ni sam nije znao.

GLAVA 2

Čarls se dugo grlio sa šestoro ljudi koji su došli da sačekaju rođaka iz Amerike. Neki od njih su tek nedavno saznali za njegovo postojanje. Preuzeli su sva četiri kofera gosta, pitajući ga šaljivo ali u isto vreme i ozbiljno, da li se preselio zauvek u Italiju. Pohvalili su njegov izgled i ležerni stil. Čarls je nosio belu *versače* košulju na kojoj se vijorilo zlatno lice meduze, sa otkopčana gornja tri dugmeta, te je njegova pojava zaista odisala ležernim stilom.

Na izlazu, otac koji je navikao da proverava je li cela grupa na broju, primetio je da neko nedostaje.

„Gde je Čincija?“, pitao je dok je brzim pogledom skenirao ogromni hodnik preplavljen ljudima.

Nakon što je sišla sa očevih ramena, Čincija je iz džepa izvukla fluorescentnu plavu lopticu skočicu i tresnula je o pod. Loptica se odbila od nogu nekoliko putnika i otkotrljala ka restoranu, razigrano se skrivajući između gomile kofera. Devojčica je posmatrala kretanje loptice, a potom pojurila za njom. Sudarivši se sa nekoliko ljudi koji su joj se prijateljski nasmešili, izjurila je na improvizovanu terasu ka kojoj je ovaj čudljiv predmet krenuo. Ugledala je jednu nogu, preveliku da bi bila stvarna, kako lagano staje na lopticu i zaustavlja njeno kretanje. Podigla je pogled, prateći crnu cipelu i mantiju elegantne, sjajne crne boje. Zatim ugleda ruke naslonjene na rub stola i podjednako velike kao što su i noge, a potom se ukaza namršteno crkveno lice. Čovek je fiksirao anđeosku pojavu koja ga je pomno posmatrala. Lagano se sagnuo, podigao lopticu koja je od njegovog dodira promenila boju i pocrvenela, a potom je, uhvativši je s dva prsta, upitao:

„Ovo tražiš?“

Devojčica ga je dugo gledala, čvrsto stala na noge i zanjihala se.

„To je moja loptica“, reče. „Hoćete li mi je dati?“

„Pod jednim uslovom“, odgovori sveštenik smešeći se. „Ako mi kažeš kako se zoveš i odakle si.“

„Čincija Viskonti iz Palmanove“, reče devojčica bez mnogo promišljanja. „Hoćete li mi je sad dati?“

Baš kada je sveštenik, koji kao da je hteo još nešto da pita, pružio igračku, osetila je kako ju je snažna očeva ruka zgrabila za ruku.

„Nevaljalice mala! Zar ti nisam rekao da ne smeš nestajati tako?“

Povukao ju je sa sobom ka parkingu. Čincija je pratila oca okrenute glave, ne skidajući pogled sa tog koščatog, neuobičajeno velikog lica izbrazdanog ožiljkom i onih staklenoplavih očiju koje su, činilo se, bile spremne da hipnotišu.

GLAVA 3

Put je drhtao poput narkomana u krizi te večeri na početku avgusta. U proteklih nekoliko dana Rim je bio plen nesnosne vrućine, a hladna kiša naterala je gradska svetla da se razliju na drhtavom vazduhu iznad vrelog asfalta koji je počeo da se pretvara u gustu pastu kobaltne i zagasite crvene boje, nalik na sliku izrađenu u maniru fovizma. Ovakav prizor uličnih svetiljki koji je počeo da bledi u užarenom sumraku Đovaniju Đolitiju izgledao je kao pakao.

Ruke monsinjora Sebastijana Kapre bile su zapljene za volan. Sparina mu se uvukla u svaku poru i natopila jedan od onih šest redova na stomaku, pretvarajući njegovu košulju u beskrajni okean po kome se moglo krstariti bez ikakve nade da ćete u jednom trenutku ugledati kopno. Zajapuren od uzbuđenja, izašao je iz automobila tražeći novi trenutak prolazne sreće. Njegovo omiljeno mesto, Trg Republike, zauzelo je nekoliko policijskih automobila koji su baš te večeri odlučili da suzbijaju prostituciju. „Ionako im ne mogu ništa“, nezadovoljno je gundao monsinjor koji je vrlo dobro znao da italijanski zakon ne kažnjava individualnu prostituciju. „Dođavola, zašto ih ne ostave na miru?“

Rotaciona svetla na policijskom automobilu sa dominantnom crvenom bojom samo su pojačala pakleni izgled Rima te večeri. Žustro je izašao iz automobila, napola uplašen, napola iznerviran zbog policijskih službenika koji su zaustavili i legitimisali nekoliko neobično obučениh momaka. „Drugi emigranti vraćeni su u beznadežni pakao, odakle su i došli.“ Ovo ne bi nužno bio neprijatan događaj da monsinjor te večeri nije izgarao od greha, jer svi vole sveže i mlado voće. A naročito on. Usporio je tek kada je bio na pola ulice od Dioklecijanovih kupatila i skrenuo levo ka Trgu Činkvečento. Na raskrsnici Ulice Manin i Ulice Đoliti vladala je neobična tišina i čudan nemir obuzeo je monsinjora. Ove ulice, u sumrak obično pune mladića, sada su izgledale napušteno. Samo bi se poneki gospodin usudio da protrči po kiši sa sakoom iznad glave.

Početkom avgusta, Italija je delovala potpuno prazno. Mnogi sveštenici prigrabili bi jednog ili dva mladića i povel ih sa sobom na odmor na neku od destinacija kao što su zapušteni hotel na obali Jadrana čija su odmarališta izgledala kao olupina komunističke zemlje iz osamdesetih godina, ili su ih vodili u kuće koje su imali na selu, u dalekim parohijama, skrivenim od očiju sveta, gde su ih predstavljali kao svoje pomoćnike ili učenike, ako bi ih koji znatiželjnik

slučajno video. Praznici, vremenske prilike i nenadahnuto prisustvo policije potpuno su ispraznili ulicu. Poslednji put kada je bio u ovakvoj situaciji, monsinjor je morao da pređe ceo centar i da svoju sreću potraži u naručju mladića koga je pronašao nedaleko od Ulice Tiburtine, baš u restoranu *Pomodoro di San Lorenzo*, gde je veliki reditelj Pjer Paolo Pazolini večerao sa svojim omiljenim glumcem Ninetom Davolijem iste večeri kada je ubijen.

Ovoga se setio dok je prolazio pokraj užasa koji je predstavljala stanica Termini, glavna železnička stanica u Rimu, spomenik apsolutne ružnoće i rđavosti gde se Pazolini sastao, nekoliko sati nakon večere, sa svojim ubicom, sedamnaestogodišnjim žigolom Đuzepeom Pelozijem. Na trenutak pomisli da će ga zadesiti ista sudbina, ali je brzo odagnao tu misao. Konačno, bio je primoran da skrene desno kroz ulice glavnog bulevara. Odahnuo je kada je ugledao mladića crne kose začešljane unazad, koja se presijavala od kiše i izdašne količine briljantina, ostavljajući za sobom piceriju *Seko*, ozloglašeno mesto susreta ribe i njenih kupaca koja se nalazila u Ulici Danijela Manina. Usporio je. Coknuo je jezikom kao da doziva konja i polako otvorio prozor. Mladić je zastao, zavukao glavu u auto i prešao jezikom preko gornje usne otkrivajući savršene zube, svetlobele poput besprekorne mantije. Njegova ekselencija, monsinjor Kapra i jedan od dvadeset trojice članova Kongregacije za izučavanje vere zvaničnog naslednika papske inkvizicije. Pregovora nije bilo. Što nije baš uobičajeno, osim u pojedinim slučajevima. Mladi Muhamed znao je vrlo dobro ko je ispred njega. Obično bi klijenti pitali koliko košta usluga, šta dobijaju za svoj novac i cenkali se oko posebnih želja. Jedini koji nisu vodili takvu raspravu bili su sveštenici. Neki od njih bili su preplašeni ovim svojim delima, previše obuzeti emocijama, previše prestravljeni svojim tajnim strastima, a drugi jer im cenkanje nije bilo u prirodi.

Bila je to prilika da bilo ko od momaka naleti na ovakvog klijenta. Svi su priželjkivali da se prikače za velike zverke, kako su ih zvali, jer je takav susret predstavljao ekvivalentnu sumu novca koji bi zaradili za nedelju dana ili čak i više, ali i zato što su imali priliku da odu na čisto mesto i izbegnu prljave ćumeze okolnih hotela u koje su ih vodili ostali klijenti, obični ljudi, te su se na nekoliko sati mogli osećati privilegovano, u luksuznom potkrovlju ili u vili s bazenom i termalnom vodom.

„Šta?“, upita kardinal dok je napola okrenute glave odmeravao svog putnika od glave do pete. „U šta gledaš?“

Muhamed nije odgovorio. Bio je jedan od pametnih momaka koji su se prostituisali da bi se izdržavali na fakultetu a ne da bi slali novac unesrećenim porodicama, kao što je većina radila. Odmah je prepoznao kardinala. Samo dva dana pre toga gledao je na lokalnom televizijskom kanalu njegov govor o